SADRŽAJ

Uvod 11

Prostor današnje oblasti Sandžak u srednjem vijeku – dr. Enes Dedić 23

Od najstarijih vremena do doseljavanja Slavena 25

Doseljavanje Slavena i formiranje najranijih državnih okvira 28

Doba Nemanjića 33

Političke prilike krajem 14. i u prvoj polovini 15. stoljeća 39

Administrativno-teritorijalno ustrojstvo i utvrđeni gradovi 42

Privreda i gradska naselja 45

Religija 52

Sandžak u osmansko doba do Berlinskog kongresa – dr. Sedad Bešlija 59

Administrativno-teritorijalna i upravna organizacija 62

Novopazarski sandžak i vilajet 73

Gradovi, stanovništvo, privreda 75

Sandžak u prijelomnim historijskim događajima 130

Veliki bečki rat 1683–1699. i austro-rusko-osmanski rat 1736–1739. 130

Srpski ustanak 135

Pokret za autonomiju Bosne 143

Bosanski ustanak 1875. 155

Crtice iz obrazovanja i školstva 159

Pisana riječ i književnost 166

Historijske ličnosti 173

Sandžak od Berlinskog kongresa do balkanskih ratova – prof. dr. Izet Šabotić 179

Novopazarski sandžak i Velika istočna kriza (1875–1878) 181

Carigradska konvencija i ulazak austrougarskih trupa u Novopazarski sandžak 184

Prizrenska liga i Novopazarski sandžak 187

Društveno-političke prilike u Novopazarskom sandžaku i stanje na granici do kraja XIX stoljeća 191

Vjerske i obrazovno-kulturne prilike u Novopazarskom sandžaku 200
Neredi, bune i reforme u Novopazarskom sandžaku početkom XX stoljeća 204
Utjecaj Mladoturske revolucije i aneksije Bosne na prilike u Novopazarskom sandžaku 211
Migracije stanovništva i demografske prilike u Novopazarskom sandžaku 218
Ekonomske prilike u Novopazarskom sandžaku 222

Sandžak u balkanskim ratovima i Prvom svjetskom ratu – dr. Sait Šabotić ... 227
Geostrateški značaj Novopazarskog sandžaka 229
Balkanski ratovi i promjene granica u Sandžaku (1912–1913) 231
Prvi balkanski rat 231
Podjela teritorije 236
Drugi balkanski rat 236
Posljedice balkanskih ratova 237
Prvi svjetski rat i Novopazarski sandžak 240
Početak Prvog svjetskog rata i mobilizacija 241
Uloga Sandžaka u ratu 243
Okupacija i uprava 245
Politički otpor i pobune 248
Sjenička konferencija 250
Ekonomske, socijalne i kulturne prilike u Sandžaku u vrijeme austrougarske okupacije 252
Pad dvoglavog orla – kraj austrougarske okupacije 255
Posljedice Prvog svjetskog rata na području Sandžaka 255

Sandžak između dva svjetska rata – dr. Safet Bandžović 259
Društveno-ekonomske i kulturno-prosvjetne prilike 261
Državna politika i iskustva „drugosti” 277

Sandžak u Drugom svjetskom ratu – dr. Harun Crnovršanin 303
Pristupanje Kraljevine Jugoslavije Trojnom paktu, oficirski puč, napad na Jugoslaviju i njena kapitulacija 305
Okupacija Sandžaka i podjela na interesne zone 306
Organiziranje vlasti u Novom Pazaru i ostalim gradovima Sandžaka 308

Izbijanje Julskog ustanka 1941. i učešće sandžačkih Bošnjaka s Rifatom Burdžovićem na čelu 311
Četnički pokret Draže Mihailovića i napadi na Novi Pazar u jesen 1941. 315
Napad albanskih dobrovoljaca na Ibarski (Srpski) Kolašin i njegovo osvajanje 316
Četnički napadi na Novi Pazar (1941) i njegova herojska odbrana 318
Četnički genocid nad Bošnjacima Limske doline u januaru 1943. 322
„Sandžačka Srebrenica 1943." 325
Bitke koje su spasile Sandžak 326
Partizanski zločini na brdu Hadžet u Novom Pazaru 326
Sudbina komandanata odbrane sandžačkih gradova i vođa muslimanskih milicija i vulnetarskih jedinica 327
Sudbina branilaca Novopazarskog (Deževskog) sreza 327
Sudbina branilaca Tutinskog (Štavičkog) sreza 328
Sudbina branilaca Sjeničkog sreza 329
Sudbina branilaca Prijepoljskog sreza 330
Sudbina branilaca Pribojskog sreza 333
Sudbina branilaca Pljevaljskog sreza 334
Sudbina branilaca Bjelopoljskog sreza/Donjeg Bihora 335
Sudbina branilaca Opštine Petnjica/Gornji Bihor 341
Sudbina branilaca Plavsko-gusinjskog sreza 344
Sudbina branilaca Rožajskog sreza 346

Sandžak u socijalističko doba – dr. Dženita Sarač-Rujanac 351

Partizanska autonomija Sandžaka 353
Administrativno-teritorijalno prekrajanje Sandžaka 360
Sandžak kao historijska cjelina u dvije socijalističke republike. Prve poslijeratne godine 364
Sveopća nacionalizacija u Sandžaku 368
Sandžački iskorak u socijalizam 371
Investicijsko zaobilaženje Sandžaka i njegova zakasnjela industrijalizacija 375
Novi Pazar kao centar i njegov postepeni razvoj 384
Promjena demografske slike Sandžaka (1945–1991) 389

Iseljavanje iz Sandžaka kao povijesna konstanta 396
Slobodni odlazak ili prisilna migracija. Način i tok iseljavanja Bošnjaka iz Sandžaka 403
Pitanje povrataka muhadžira iz Turske 419
Sandžak i jugoslavenska, multivalentna kriza 427
Sandžak u postsocijalizmu i demokratiji (1990–2012) – prof. dr. Jahja Fehratović 437
Sandžak i raspad Jugoslavije – začetak novog doba (1989–1992) 439
Političko organiziranje 1990–1992. 439
Kulturne i vjerske prilike 1990–1992. 443
Ratno doba 1992–1995. 445
Politička stvarnost 446
Opća nesigurnost 447
Iseljavanja 452
Vjersko buđenje i formiranje Mešihata Islamske zajednice Sandžaka 452
Kulturne prilike 453
Od Dejtona do petooktobarskih promjena (1995–2000) 455
Politička stvarnost 456
Sigurnosni položaj 458
Privreda i prevazilaženje krize 459
Kulturne prilike 462
Postmiloševićevsko doba (2000–2012) 463
Društvena stvarnost 475
Islamska zajednica i vakufska imovina 478
Nacionalni identitet, bosanski jezik i obrazovni procesi 481
Kultura 483
Aktuelno doba 488
Napomene 489
Korištena bibliografija 585
Registri 629
Registar imena 629

Registar geografskih pojmova 647